

Tegn

Kursistens navn _____

Punktum

For at gøre det man skriver lettere at forstå, sætter man tegn. Det første og det vigtigste tegn er punktum. Denne lille prik bruger man tit til at adskille sætninger. En sætning kan fortælle en afsluttet historie.

Øvelse 1

I dette første stykke har de forskellige sætninger intet med hinanden at gøre. Sæt punktum, og ret de ord som derefter skal skrives med stort bogstav.

Sæt 11 punktummer (nr. 11 er det der afslutter afsnittet):

Peter har fået sin nye bil Karin spiller musik på sin walkman vi venter på
grønt lys hvor er min pibe kan du bruge en klud jeg henter billetterne skal
marken ikke pløjes først vil du ikke vente på os bogen må ligge på reolen et
par sko kan let koste 800 kr. har du set min kam det er vist et pindsvin

Fem punktummer skal egentligt være spørgsmålstegn ("?"). Find dem og ret.

Øvelse 2

Sæt 5 (evt. 6) punktummer:

Søren laver altid ulykker i søndags skulle han slå græsplænen men han
kom til at klippe alle hovederne af tulipanerne i går skulle han vaske op han
var meget forsigtig alligevel slog han en tallerken og en kop i stykker

HUSK at denne "rettestribe" skal bruges ved rettedbordet:

Siden tjekket: ☐	Fejl korrigeret: ☐	Alt OK ☐	Korriger igen og få en lærers godkendelse ☐
---	---	---------------------------------	--

Øvelse 3

Her er helsætningerne sat sammen to og to, derfor: sæt 4 punktummer.
[Du skal ikke bekymre dig om eventuelle kommaer; det kommer senere!]

Mor laver kaffe og smører mad og far lægger dug på bordet og dækker bord
du og jeg går nu hvis han og hun kommer Eva tegner og maler mens Kate
og Tannie laver farveklip bilen bremses og vælter og føreren knuser forruden
og kravler ud

Øvelse 4

Der sættes punktum for hver sætning der kan stå alene.
I første afsnit herunder skal der være 5 punktummer:

- a. Jack slukkede for radioen og fandt papir og blyant frem 31 58 14 48
skrev han han kom i tøjet og spiste morgenmad Viggo var ret sløv og det
passede egentlig Jack meget godt han var ikke lige i humør til en frisk og
legesyg hund

I andet afsnit skal der være 3 punktummer og 1 spørgsmålstegn:

- b. Hele eftermiddagen havde Jack overvejet at ringe på 31 58 14 48 og
fortælle alt hvad han vidste men hvor meget vidste han det var jo ikke
engang sikkert at den mand der havde truet ham var morderen jo det
måtte det være

I tredje afsnit skal der være 2 punktummer:

- c. Da Jack var gået i seng den aften lå han og tænkte det hele igennem han
var kommet frem til at den mand der havde truet ham var morderen

I det følgende afsnit skal der være 4 punktummer og to spørgsmåls-
tegn:

- d. Med et sæt vågnede Jack det var mørkt udenfor så det var åbenbart
stadig nat hans ur viste 3.15 Jack lagde sig ned i sengen for at lægge sig
til at sove igen men hvad var det kom der ikke lyde ude fra hoveddøren

Siden tjekket: Fejl korrigeret: Alt OK Korriger igen og få en lærers godkendelse

I dette afsnit må du selv finde ud hvad der skal være af punktummer og spørgsmålstegn:

- e. Viggo rejste hovedet og strittede med ørerne et øjeblik og gav sig så til at knurre Jack rejste sig fra sengen og listede ud i entreen der stod han og ventede lidt pludselig gav hoveddøren et lille klik fra sig var der nogen der var ved at bryde ind i hans lejlighed var det mon morderen eller var det bare hans fantasi der var ved at løbe af med ham

På samme måde i dette afsnit:

- f. Tankerne fór gennem hovedet på ham hvad skulle han dog gøre nu gav hoveddøren igen et klik fra sig uden egentlig at tænke over hvad han gjorde løb Jack ind i stuen løftede røret af telefonen og drejede 112

I det følgende essay skal du sætte spørgsmålstegn og punktum. HUSK at rette til stort bogstav:

Kender du Fyrtøjet?

Det er jo et af H. C. Andersens berømte eventyr, og det begynder sådan: Der kom en soldat marcherende hen ad landevejen hvor kom han fra, og hvor skulle han hen jo, han havde været i krigen, og nu skulle han hjem

På vejen møder han en gammel heks som spørger ham om han gerne vil være rig det er vel ikke et spørgsmål en rask soldat kan sige nej til, så lidt efter finder vi ham på vej ned i et hult træ

Imellem min fars gamle bøger findes også en gammel udgave af H. C. Andersens eventyr jeg tror den er fra 1923 i den er Fyrtøjet illustreret med nogle tegninger på den første ser vi netop dette træ, en stynet poppel eller pil, med et passende hul i toppen som soldaten kan komme ned til eventyret gennem

Siden tjekket: Fejl korrigeret: Alt OK Korrigér igen og få en lærers godkendelse

Sæt spørgsmålstegn og punktum:

Véd du hvad en *stynet poppel* er for noget At styne et træ vil sige at man hvert år klipper grenene af det, også i toppen, så der hvert forår gror nye grene ud som årene går, og stammen bliver tykkere og tykkere, kommer træet efterhånden til at ligne en gammel trolde med langt stridt hår Louis Moe som har lavet tegningen, har måske været inspireret af de stynede piletræer som selv i dag præger de fynske landeveje

Styning er faktisk en form for mishandling af et træ det er i hvert fald ikke særligt naturligt heller ikke alle træer lader sig styne en gran fx ville højst sandsynlig gå ud pæn bliver den i hvert fald ikke

Men på en pil eller en poppel kan det lade sig gøre måske er det denne mishandling der gør at mange af træerne så også bliver hule H. C. Andersen har sikkert haft sit eget hule træ tæt ved sit barndomshjem i Odense, og han har sikkert leget i det der er ikke noget som hule træer at gå på opdagelse i hule træer er gode for fantasien, og det er nemt at forestille sig at det hule træ er en port til en anden, mere eventyrlig verden

Nede på bunden af træet er der sikkert en dør og en sådan dør kan jo føre til de vidunderligste eventyr nu skulle soldaten ikke bruge nøgle for at komme ned i de tre skatkamre med hundene, men man kunne sagtens forestille sig at i en anden historie, i et andet eventyr, skulle han først ud og finde en nøgle det kunne så føre til en hel masse andre eventyr

Kender du ideen med at skrive videre på et eventyr når et eventyr er slut, kan man jo passende stille spørgsmålet: Hvad skete der så her kunne vi jo begynde med begyndelsen hvis nu der var en dør i soldatens hule træ, og denne dør havde en lås som krævede en nøgle, hvad så

Siden tjekket: Fejl korrigeret: Alt OK Korrigér igen og få en lærers godkendelse

Sæt spørgsmålstegn og punktum:

Hvilke eventyr skulle sodaten ud på førend han kunne komme ned til de mange penge og fyrtøjet det kan være du har nogle ideer du kunne prøve at skrive dem ned måske har du evner som eventyrforfatter det er under alle omstændigheder sjovt af afprøve og udforske sådanne fantasiverdener ved at lege forfatter for en dag

Øvelse 5

er et afsnit af et berømt stykke nordiske litteratur af den svenske forfatterinde Selma Lagerlöf. Sæt punktum:

- a. På en gård i Skåne boede drengen Nils Holgersson meget duede han ikke til han kunne ikke engang vogte gæssene mod mennesker og dyr var han meget hård hans forældre var fattige og deres mark var ikke større end en have en søndag fik drengen lov til at blive hjemme mens far og mor gik i kirke men han skulle læse på sin bibelhistorie og lidt efter sov han over den åbne bog
- b. Da Nils vågnede ville han ikke tro sine egne øjne han så en nisse som sad og red på stoleryggen bange blev han ikke men han fik lyst til at spille den lille fyr et puds derfor fangede han nissen med et fluenet der hang i vindueskarmen
- c. Nissen lovede drengen alt muligt godt hvis han bare måtte slippe fri igen men drengen ville ikke lukke ham ud som straf for sin hårdhed blev Nils selv forvandlet til en lille nisse da han kom ud på gårdspladsen fløj en flok vildgæs forbi og tamgåsen Morten ville flyve med Nils prøvede på at holde den tilbage men han havde glemt hvor lille han var og han blev hængende om halsen på dyret således begyndte Nils Holgersson sin vidunderlige rejse gennem Sverige i begyndelsen var hverken Morten eller Nils særlig velkomne blandt vildgæssene men Morten klarede sig godt og snart var gæssene glade for de to nye rejsekammerater

Siden tjekket: Fejl korrigeret: Alt OK Korrigér igen og få en lærers godkendelse

Øvelse 6

Sæt spørgsmålstegn og punktum (ét sted er det faktisk bedst med et kolon, men sæt blot et punktum hvis du ikke kan finde ud af hvor). Du skal stadig ikke bekymre dig om kommaerne; de der er sat her, er kun til for at du lettere skal kunne finde punktum o.a. større tegn!

Det var en mørk og stormfuld nat

Kender du begrebet stafetroman en roman hvor forskellige forfattere på skift skriver en roman først skriver én et stykke, så overtager en anden stafetten og skriver videre en tredje fortsætter og overlader derefter stafetten til en fjerde eller den første igen, og på denne måde kan en fortælling udvikle sig helt uforudsigeligt

Du har måske selv været med til ved computeren at skrive noget lignende, en stafetnovelle det foregår på denne måde I er fx tre i en gruppe som skiftes til at skrive på en historie mens der skrives, må de andre to ikke sige noget de skal derimod prøve at have en fortsættelse klar i hovedet til når det bliver deres tur til at skrive det irriterende og befordrende for fantasien er at fortællingen tit tager en drejning man ikke selv har forudset

Man kan fx begynde med et berømt citat overskriften *Det var en mørk ...* er faktisk ikke blot noget hunden Nuser fra Radiserne har fundet på når han sidder på taget af sit hundehus med sin skrivemaskine den er fra *De tre Musketerer* i det kapitel hvor en af de virkelig lede hekse i verdenslitteraturen bliver konfronteret med skarpretteren

Siden tjekket: Fejl korrigeret: Alt OK Korrigér igen og få en lærers godkendelse

Slut på denne kursusdel

Nu har du repeteret det vigtigste tegn, punktum, mest for lige at lære systemet at kende med øveark, facitark, rettebord og signalfarver. Alt sammen noget som skulle gelejde dig sikkert igennem de næstfølgende kursusdele.

Så derefter står den på det næstvigtigste tegn, A-komma.